

Datum van inontvangstneming : 10/10/2025

Zaak C-583/25* [Kleczwiski]ⁱ

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

2 september 202

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy w Rzeszowie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 september 2025

Verzoekende partij:

Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie

Verwerende partij:

A.B.

Andere partijen in de procedure:

Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie

Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

De zaak betreft een door de officier van justitie van de Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie (Polen) aan A.B. ten laste gelegd fiscaal delict.

Aard en voorwerp van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend overeenkomstig artikel 267 VWEU, strekt tot uitlegging van artikel 2, artikel 6, leden 1 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met

* Procestaal: Pools.

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”).

Prejudiciële vragen

- 1) Moeten artikel 2, artikel 6, leden 1 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat een in eerste aanleg rechtsprekende rechterlijke instantie van een lidstaat van de Europese Unie geen onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht is dat daadwerkelijke rechtsbescherming verzekert wanneer deze rechterlijke instantie aldus is samengesteld dat daarin een alleensprekende rechter van deze rechterlijke instantie zitting heeft die voor de behandeling van de betreffende zaak is aangewezen onder kennelijke schending van de bepalingen van nationaal recht inzake de verdeling van taken, die de toewijzing van de rechters aan de afdelingen van de rechterlijke instantie, de omvang van de verantwoordelijkheden van de rechters en de wijze waarop zij deelnemen aan de toewijzing van zaken, vaststellen alsmede onder kennelijke schending van de bepalingen van nationaal recht inzake de toewijzing van zaken en de aanwijzing en wijziging van de samenstelling van de rechtsprekende formaties?

- 2) Moeten artikel 2, artikel 6, leden 1 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen de toepassing van bepalingen van nationaal recht zoals artikel 55, lid 4, tweede volzin, van de ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (wet betreffende de organisatie van de gewone rechterlijke instanties) van 27 juli 2001 (geconsolideerde tekst, Dz.U. van 2020, volgnr. 2072, zoals gewijzigd; hierna: „u.s.p.”), voor zover deze aan een rechterlijke instantie van tweede aanleg verbieden om op grond van artikel 439, lid 1, punt 2, van de ustawa – Kodeks postępowania karnego (wetboek van strafvordering) van 6 juni 1997 (geconsolideerde tekst, Dz.U. van 2022, volgnr. 1375, zoals gewijzigd; hierna: „k.p.k.”) vast te stellen dat de rechterlijke instantie in eerste aanleg in de voor die instantie aanhangige zaak onrechtmatig is samengesteld omdat deze rechterlijke instantie in strijd met de wet of onregelmatig is samengesteld of een persoon aan de beslissing heeft deelgenomen die daartoe niet bevoegd of bekwaam was, als juridische sanctie met het oog op het verzekeren van daadwerkelijke rechtsbescherming in het geval van de aanwijzing van een rechter voor de behandeling van een zaak in eerste aanleg onder kennelijke schending van de bepalingen van nationaal recht inzake de verdeling van taken, die de toewijzing van de rechters aan de afdelingen van de rechterlijke instantie, de omvang van de verantwoordelijkheden van de rechters en de wijze waarop zij deelnemen aan de toewijzing van zaken, vaststellen alsmede onder kennelijke schending van de bepalingen van nationaal recht inzake de toewijzing van zaken en de aanwijzing en wijziging van de samenstelling van de rechtsprekende formaties?

- 3) Moeten artikel 2, artikel 6, leden 1 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen de toepassing van bepalingen van nationaal recht zoals artikel 22a, lid 5, u.s.p., voor zover een rechter overeenkomstig deze bepalingen zijn bezwaar tegen de wijziging van de taakverdeling alleen kan aantekenen bij de Krajowa Rada Sądownictwa (nationale raad voor de rechtspraak, Polen; hierna: „KRS”) die is samengesteld conform de ustawa o zmianie ustawy o KRS oraz niektórych innych ustaw (wet tot wijziging van de wet betreffende de KRS en enkele andere wetten) van 8 december 2017 (Dz.U. van 2018, volgnr. 3; hierna: „wet van 8 december 2017”), waarbij de rechter niet de mogelijkheid heeft om een dergelijk bezwaar tegen de wijziging van de taakverdeling bij een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht aan te tekenen?
- 4) Moeten artikel 2, artikel 6, leden 1 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat een rechterlijke instantie geen onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht is dat daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het recht van de Europese Unie vallende gebieden verzekert wanneer deze rechterlijke instantie aldus is samengesteld dat daarin een alleensprekende rechter zitting heeft die door de president van deze rechterlijke instantie is overgeplaatst van een afdeling van deze rechterlijke instantie voor zaken die met de specialisatie van deze rechter overeenkomen, naar een afdeling van deze rechterlijke instantie voor zaken die niet met de specialisatie van deze rechter overeenkomen, hoewel deze rechter niet met deze overplaatsing heeft ingestemd en niet vooraf in de gelegenheid is gesteld om bezwaar tegen deze overplaatsing aan te tekenen bij een onpartijdig en onafhankelijk gerecht in een procedure die aan de vereisten van artikel 47 van het Handvest voldoet?
- 5) Moeten artikel 2, artikel 6, leden 1 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat een in eerste aanleg rechtsprekende rechterlijke instantie van een lidstaat van de Europese Unie geen onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht is dat daadwerkelijke rechtsbescherming verzekert wanneer deze rechterlijke instantie aldus is samengesteld dat daarin een alleensprekende rechter van deze rechterlijke instantie zitting heeft die – in strijd met de nationale wettelijke bepalingen en beslissingen van het orgaan van de lidstaat dat volgens het nationaal recht bevoegd is om bezwaren van rechters tegen de wijzigingen van taakverdelingen te behandelen – bij besluit van de president van de rechterlijke instantie is verplicht om de zaak te behandelen?

Aangevoerde bepalingen

Nationaal recht

Artikel 7 van de Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (grondwet van de Republiek Polen) van 2 april 1997 (Dz.U. nr. 78, volgnr. 483, zoals gewijzigd; hierna: „Poolse grondwet”):

„Overheidsinstanties functioneren op grond van en binnen de grenzen van de wet.”

Artikel 10 van de Poolse grondwet:

„1. De staatsinrichting van de Republiek Polen berust op de scheiding van en het evenwicht tussen de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

2. De Sejm en de Senat [de twee kamers van het Poolse parlement] oefenen de wetgevende macht uit. De president van de Republiek Polen en de ministerraad oefenen de uitvoerende macht uit. De rechterlijke instanties oefenen de rechterlijke macht uit.”

Artikel 45, lid 1, van de Poolse grondwet:

„Eenieder heeft recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, zonder onnodige vertraging, door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie.”

Artikel 77, lid 2, van de Poolse grondwet:

„Niemand mag bij wet worden belet om zijn geschonden vrijheden en rechten langs gerechtelijke weg te doen gelden.”

Artikel 178, lid 1, van de Poolse grondwet:

„Rechters zijn bij de uitoefening van hun ambt onafhankelijk en uitsluitend onderworpen aan de grondwet en de wetten.”

Artikel 180 van de Poolse grondwet:

„1. Rechters kunnen niet van hun ambt worden ontheven.

2. Een rechter kan enkel krachtens een rechterlijke beslissing en uitsluitend in de gevallen waarin de wet voorziet van zijn ambt worden ontheven, worden geschorst of tegen zijn wil naar een ander rechtsgebied of een andere functie worden overgeplaatst.”

[...]”

Artikel 44, lid 1, van de ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa [wet betreffende de Krajowa Rada Sądownictwa (nationale raad voor de rechtspraak, Polen; hierna: „KRS”)] van 12 mei 2011 (Dz.U. van 2024, volgnr. 1186; hierna: „wet betreffende de KRS”):

„1. Een deelnemer aan de procedure kan bij de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) beroep instellen op grond dat het besluit van de KRS onwettig is, tenzij in afzonderlijke bepalingen anders is bepaald. [...]”

Artikel 22a van de ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (wet betreffende de organisatie van de gewone rechterlijke instanties) van 27 juli 2001 (geconsolideerde tekst, Dz.U. van 2024, volgnr. 334, zoals gewijzigd; hierna: „u.s.p.”):

„Lid 1

[...] de president van de sąd rejonowy (rechter in eerste aanleg in bepaalde zaken, Polen) stelt – na raadpleging van het college van de betrokken sąd okręgowy (rechter in eerste of tweede aanleg, Polen) – de taakverdeling bij de sąd rejonowy vast, waarbij het volgende wordt gespecificeerd:

- 1) de toewijzing van de rechters, gerechtsassessoren en griffiers aan de afdelingen van de rechterlijke instantie;
- 2) de omvang van de verantwoordelijkheden van de rechters, gerechtsassessoren en griffiers alsmede de wijze waarop zij deelnemen aan de toewijzing van zaken;
- 3) het rooster van dienstdoende en vervangende rechters, gerechtsassessoren en griffiers;

rekening houdend met de specialisatie van de rechters, gerechtsassessoren en griffiers om kennis te nemen van verschillende soorten zaken, met de noodzaak om te zorgen voor een adequate verdeling van de rechters, gerechtsassessoren en griffiers over de afdelingen van de rechterlijke instantie en voor een eerlijke verdeling van hun verantwoordelijkheden, alsmede met de noodzaak om het vlotte verloop van de gerechtelijke procedures te waarborgen.

[...]

Lid 4

De president van de rechterlijke instantie kan te allen tijde besluiten de taken geheel of gedeeltelijk te herverdelen, indien de in lid 1 bedoelde redenen dit rechtvaardigen. [...]

Lid 4a

Een rechter kan slechts naar een andere afdeling worden overgeplaatst indien hij daarmee instemt.

Lid 4b

Voor de overplaatsing van een rechter naar een andere afdeling is zijn instemming niet vereist:

- 1) in geval van overplaatsing naar een andere afdeling die kennisneemt van zaken op hetzelfde gebied;
- 2) wanneer geen enkele andere rechter van de afdeling van waaruit de overplaatsing plaatsvindt met zijn overplaatsing heeft ingestemd;
- 3) wanneer de overgeplaatste rechter is toegewezen aan de in lid 2 bedoelde afdeling.

Lid 4c

Het bepaalde in lid 4b, punten 1 en 2, is niet van toepassing op een rechter die, gedurende een periode van drie jaar, zonder zijn instemming naar een andere afdeling is overgeplaatst. In het geval een rechter in het in lid 4b, punt 2, bedoelde geval zonder zijn toestemming naar een andere afdeling wordt overgeplaatst, wordt met name rekening gehouden met de anciënniteit van de rechters in de afdeling van waaruit de overplaatsing plaatsvindt.

Lid 5

Een rechter of gerechtsassessor wiens taken dusdanig zijn herverdeeld dat de omvang van zijn verantwoordelijkheden is gewijzigd, met name door een overplaatsing naar een andere afdeling van de betrokken rechterlijke instantie, kan binnen een termijn van zeven dagen na toewijzing van zijn nieuwe verantwoordelijkheden bezwaar aantekenen bij de KRS. Er staat geen bezwaar open in het geval:

- 1) van overplaatsing naar een afdeling die kennisneemt van zaken op hetzelfde gebied;
- 2) binnen dezelfde afdeling verantwoordelijkheden worden toegewezen krachtens op andere rechters toepasselijke regels en, in het bijzonder, in het geval van herroeping van een toewijzing aan een gespecialiseerde afdeling of aan een andere vorm van specialisatie.

Lid 6

Het in lid 5 bedoelde bezwaar wordt aangetekend door tussenkomst van de president van de betrokken rechterlijke instantie die de taken heeft verdeeld waarop het bezwaar betrekking heeft. Deze president deelt het bezwaar, samen met zijn standpunt ter zake, binnen veertien dagen na ontvangst ervan mede aan

de KRS. De KRS neemt een besluit tot toewijzing of afwijzing van het door de rechter aangetekende bezwaar, daarbij rekening houdend met de in lid 1 bedoelde elementen. Het besluit van de KRS op het in lid 5 bedoelde bezwaar hoeft niet te worden gemotiveerd. Het besluit van de KRS is niet vatbaar voor beroep. Totdat het besluit is genomen, oefent de rechter of de gerechtsassessor zijn bestaande verantwoordelijkheden uit.”

Artikel 47a u.s.p.:

„Lid 1

Zaken worden op willekeurige basis toegewezen aan rechters en gerechtsassessoren volgens de specifieke categorieën van zaken, met uitzondering van de toewijzing van zaken aan een dienstdoende rechter.

Lid 2

Zaken worden gelijkelijk over de specifieke categorieën verdeeld, tenzij het aandeel is verlaagd vanwege de uitgeoefende functie, de deelname aan de toewijzing van zaken uit een andere categorie of om andere, wettelijk bepaalde redenen.

[...]”

Artikel 47b u.s.p.:

„[...]

Lid 4

De verandering van standplaats van een rechter, zijn detachering bij een andere rechterlijke instantie of de beëindiging van een detachering vormen geen beletsel voor de vaststelling van procedurehandelingen in de aan de standplaats of de huidige plaats van ambtsuitoefening toegewezen zaken totdat die zaken zijn afgesloten.

Lid 5

Het college van de rechterlijke instantie waar de nieuwe standplaats of plaats van detachering van de rechter onder valt, kan zaken op diens verzoek of ambtshalve geheel of gedeeltelijk aan deze rechter onttrekken, met name wegens de afstand tussen deze rechterlijke instantie en de nieuwe standplaats of plaats van detachering van deze rechter en naargelang van de voortgang van de aanhangige zaken. Alvorens een besluit te nemen raadpleegt het college van de rechterlijke instantie de presidenten van de bevoegde rechterlijke instanties.

Lid 6

Het bepaalde in de leden 4 en 5 is van overeenkomstige toepassing in geval van overplaatsing naar een andere afdeling van dezelfde rechterlijke instantie en in geval van benoeming tot rechter bij een hogere rechterlijke instantie.”

Artikel 55 u.s.p.:

„[...]”

Lid 4

Een rechter kan uitspraak doen over alle zaken in zijn standplaats, alsmede in andere standplaatsen in de bij de wet omschreven gevallen (bevoegdheid van de rechter). De bepalingen betreffende de toewijzing van zaken, de aanwijzing en wijziging van de samenstelling van de rechterlijke instanties en de tijdelijke detachering van rechters in verband met hun functie of standplaats beperken de bevoegdheid van een rechter niet en kunnen niet worden aangevoerd om vast te stellen dat een rechterlijke instantie in strijd met de wet of onregelmatig is samengesteld of dat een persoon aan de beslissing heeft deelgenomen die daartoe niet bevoegd of bekwaam was.

[...]”

Artikel 439 van de ustawa – Kodeks postępowania karnego (wetboek van strafvordering) van 6 juni 1997 (geconsolideerde tekst, Dz.U. van 2025, volgnr. 46, zoals gewijzigd; hierna: „k.p.k.”):

„Lid 1

Ongeacht de omvang van het hoger beroep en de aangevoerde middelen alsmede de gevolgen van het verzuim voor de inhoud van de beslissing vernietigt de rechter in hoger beroep de bestreden beslissing indien:

- 1) een persoon die niet bevoegd is om uitspraak te doen of daar niet toe bekwaam is of het voorwerp is van wraking krachtens artikel 40, aan de beslissing heeft deelgenomen;
- 2) de rechterlijke instantie onregelmatig was samengesteld of een van de leden ervan niet gedurende de gehele terechtzitting aanwezig is geweest, tenzij dit het gevolg is van de voortzetting van een onderbroken of verdaagde terechtzitting op grond van artikel 402, lid 2a, of artikel 404, lid 2a.

[...]”

§ 43 van de rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (besluit van de minister van Justitie houdende het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties) van 18 juni 2019 (Dz.U. van 2024, volgnr. 867; hierna: „reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties”):

„1. Zaken worden willekeurig, door middel van het SLPS (systeem voor willekeurige toewijzing van zaken), volgens een taakverdeling aan de rechters-rapporteur toegewezen, afzonderlijk voor elk register, elke lijst of elk ander registratieapparaat, tenzij de bepalingen van dit reglement voorzien in andere toewijzingsregels. Zaken worden niet door middel van het SLPS toegewezen indien slechts één rechter aan de toewijzing van zaken van een bepaald soort deelneemt.

[...]

2. Indien zaken in een bepaald registratieapparaat in categorieën zijn ingedeeld, vindt de toewijzing voor elke categorie afzonderlijk plaats.

[...]”

§ 60 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties:

„1. Personen die gedurende ten minste vier werkdagen – te rekenen vanaf de loting voorafgaand aan de eerste dag van afwezigheid – onafgebroken afwezig van het werk zijn geweest, zijn uitgesloten van de loting van rechters-rapporteur door middel van het SLPS, op voorwaarde dat de afwezigheid op voorhand in het IT-systeem was geregistreerd. Na de periode van afwezigheid – te rekenen vanaf de loting voorafgaand aan de eerste dag van aanwezigheid – wijst het SLPS de zaken zodanig toe dat het aantal zaken dat gedurende een jaar vanaf het begin van de afwezigheid binnen elke categorie aan individuele rechters-rapporteur wordt toegewezen, evenredig is aan het aantal werkdagen van de individuele rechters-rapporteur en hun toewijzingspercentages.

2. In gevallen waarin zaken niet door middel van het SLPS worden toegewezen, kan een toewijzingsregel worden toegepast die afwijkt van de in lid 1 bedoelde regel.

3. Een rechter-rapporteur wordt uitgesloten van de toewijzingsprocedure gedurende een periode van vijf werkdagen voorafgaand aan zijn afwezigheid van ten minste vijftien werkdagen.

4. Indien de voorziene datum voor de behandeling van een bezwaar tijdens de geplande afwezigheid van een rechter valt, kan deze rechter van deelname aan de betreffende toewijzingsprocedure worden uitgesloten.

5. In geval van onvoldoende werkbelasting van een rechter, kan de deelname aan toewijzingsprocedures vóór het einde van de afwezigheidsperiode worden hervat.”

§ 62 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties:

„1. Nadat het besluit tot overplaatsing naar een andere afdeling of standplaats is genomen, kunnen aan de rechter-rapporteur – zelfs vóór de datum van overplaatsing – zaken bij de nieuwe afdeling worden toegewezen, en wordt tegelijkertijd de toewijzing van zaken in de afdeling waar hij tot dan toe als rechter was toegewezen, beëindigd. De president van de rechterlijke instantie waar de nieuwe afdeling onder valt, stelt een datum vast met ingang waarvan de toewijzing van zaken in de nieuwe afdeling aanvangt en in de vorige afdeling eindigt. De voorzitter van de afdeling stelt datums voor de toegekende zaken vast in overleg met de rechter-rapporteur.

2. Indien dit met het oog op de werkbelasting van de rechter-rapporteur noodzakelijk is, kan de datum waarop toewijzing van zaken bij de afdeling aanvangt eerder of later vallen dan de datum waarop de toewijzing van zaken bij de vorige afdeling eindigt.

[...]”

§ 63 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties:

„1. De zaken van een rechter-rapporteur dienen te worden herverdeeld indien de periode van ziekte of geplande afwezigheid van de rechter langer is dan zes maanden, tenzij de achterstand bij de afdeling deze periode overschrijdt. De voorzitter van de afdeling kan de zaken van een rechter-rapporteur na twee maanden van diens ziekte herverdelen indien dit gerechtvaardigd is door de achterstand bij de afdeling en de verwachte ziekteduur. De herverdeling kan worden beperkt tot een deel van de zaken, een en ander conform de bij besluit van de president van de rechterlijke instantie vastgestelde criteria.

2. Zaken die zonder terechtzitting kunnen worden behandeld, kunnen worden herverdeeld indien de geplande of daadwerkelijke afwezigheid van de rechter-rapporteur langer is dan een maand.

3. Geschorste zaken hoeven niet te worden herverdeeld.”

§ 66 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties:

„1. De te herverdelen zaken worden volgens de algemene regels toegewezen. De afwezige rechters wier zaken niet zijn herverdeeld, nemen deel aan de toewijzingsprocedure.

2. Zaken met vastgestelde zittingsdatums kunnen willekeurig volgens de zittingsperiodes worden herverdeeld.

3. In geval van herverdeling van de zaken van een griffier of de in artikel 47a, lid 4, van de wet bedoelde zaken wordt de wijze van herverdeling door de president van de rechterlijke instantie vastgesteld.”

§ 67 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties:

„1. Indien een nieuwe rechter of gerechtsassessor aan een afdeling wordt toegewezen of een rechter-rapporteur wiens zaken zijn herverdeeld terugkeert:

1) en hij niet verplicht is om zijn zaken bij de afdeling waar hij tot dan toe als rechter was toegewezen af te sluiten, wijst de voorzitter van de afdeling deze rechter-rapporteur een aantal zaken toe dat overeenkomt met het gemiddelde aantal zaken van een bepaalde categorie bij de afdeling waaraan hij als rechter is toegewezen;

2) en hij verplicht is om zijn zaken bij de afdeling waar hij tot dan toe als rechter was toegewezen af te sluiten, wijst de voorzitter van de afdeling deze rechter-rapporteur een aantal zaken toe, rekening houdend met het gemiddelde aantal zaken bij de afdeling waaraan hij als rechter is toegewezen en met de werklast die nodig is voor afsluiting van de zaken bij de afdeling waar hij tot dan toe als rechter was toegewezen.

2. In het in lid 1, punt 2, bedoelde geval wordt zo nodig de president van de rechterlijke instantie die bevoegd is voor de standplaats van waaruit de overplaatsing of detachering plaatsvindt, geraadpleegd.

3. In zaken die door middel van het SLPS worden toegewezen kan de voorzitter van de afdeling – om de in lid 1 bedoelde toewijzing te bespoedigen – het toewijzingspercentage van deze rechter verhogen tot 75 % van de in een bepaalde categorie toe te wijzen zaken.

[...]”

Unierecht

Artikel 2, artikel 6, leden 1 en 3, en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU

Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Internationaal recht

Artikel 6, lid 1, EVRM

Aangehaalde rechtspraak

Nationale rechtspraak

Arrest van de Naczelny Sąd Administracyjny (hoogste bestuursrechter, Polen) van 17 februari 2023, I OSK 1121/21;

arrest van de Sąd Apelacyjny w Krakowie (rechter in tweede aanleg Krakau, Polen) van 19 april 2023, I ACa 518/21;

beslissing van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) van 8 september 2021, II DOW 7/21;

beslissing van de samengevoegde kamers, te weten de civiele kamer, de strafkamer en de kamer voor arbeids- en socialezekerheidszaken, van de Sąd Najwyższy van 23 januari 2020, BSA I-4110-1/20; hierna: „beslissing van de Sąd Najwyższy van 23 januari 2020”;

beslissing van de Sąd Najwyższy van 28 september 2022, V KK 485/21.

Unierechtspraak

Arrest van het Hof van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming), C-487/19, EU:C:2021:798; hierna: „arrest W.Ż.”;

arrest van het Hof van 26 maart 2020, Herooverweging Simpson/Raad en HG/Commissie, C-542/18 RX-II en C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232; hierna: „arrest Simpson en HG”;

arrest van het Hof van 1 augustus 2025, Daka e.a., C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 en C-493/23, EU:C:2025:592; hierna: „arrest Daka”;

arrest van het Hof van 11 juli 2024, Hann-Invest e.a., C-554/21, C-622/21 en C-727/21, EU:C:2024:594; hierna: „arrest Hann-Invest”;

arrest van het Hof van 6 maart 2025, D.K. (Onttrekking van zaken aan een rechter), C-647/21 en C-648/21, EU:C:2025:143; hierna: „arrest D.K.”;

arrest van het Hof van 14 november 2024, S. (Wijziging van de samenstelling van de rechtsprekende formatie), C-197/23, EU:C:2024:956; hierna: „arrest S.”.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 De officier van justitie van de Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie (parket in eerste aanleg in bepaalde zaken Rzeszów, Polen) heeft aan A.B. een fiscaal delict ten laste gelegd bestaande in het niet betalen van de in rekening gebrachte belasting. De zaak is op 22 december 2022 aangebracht bij de Sąd Rejonowy w Rzeszowie (rechter in eerste aanleg in bepaalde zaken Rzeszów, Polen; hierna: Sąd Rejonowy).
- 2 De zaak is toegewezen voor behandeling aan rechter P.W. Bij besluit van de president van de Sąd Rejonowy is deze rechter per 1 september 2024 binnen de Sąd Rejonowy overgeplaatst van de 5e afdeling voor handelszaken (sectie voor

herstructurerings en faillissementsen) naar de 2e afdeling voor strafzaken. Rechter P.W. heeft niet ingestemd met deze overplaatsing en geen gewijzigde taakverdeling ontvangen.

- 3 Bij besluit van 7 november 2024 heeft de voorzitter van de 10e afdeling voor strafzaken van de Sąd Rejonowy gelast dat de zaken van gerechtsassessor M.J. – door loting met behulp van het SLPS (systeem voor willekeurige toewijzing van zaken) – worden herverdeeld onder alle rechters en gerechtsassessoren van de 2e en 10e afdeling voor strafzaken van de Sąd Rejonowy.
- 4 Op 13 november 2024 heeft de voorzitter van de 10e afdeling voor strafzaken het voornoemde besluit gedeeltelijk gewijzigd en gelast dat de zaken van gerechtsassessor M.J. worden herverdeeld onder alle rechters en gerechtsassessoren van de 2e en 10e afdeling voor strafzaken van de Sąd Rejonowy „conform actuele toewijzingspercentages, zoals vermeld in de bijlage bij de notulen van de zitting van het college van de Sąd Okręgowy w Rzeszowie (rechter in eerste en tweede aanleg in bepaalde zaken Rzeszów, Polen) van 8 november 2024, van kracht vanaf 6 november 2024”.
- 5 Op 19 november 2024 heeft rechter P.W. van het bestuur van de Sąd Rejonowy de eerste taakverdeling ontvangen, waarin zijn verantwoordelijkheden vanaf 6 november 2024 waren vastgelegd.
- 6 Bij brief van 20 november 2024 heeft de vicepresident van de Sąd Rejonowy de voorzitter van de 10e afdeling voor strafzaken van de Sąd Rejonowy verzocht „te overwegen om [...] § 67 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties toe te passen, en in het bijzonder lid 1, punt 2, ervan, om de zakenlast van rechter P.W. aan te vullen, rekening houdend met de werklast die nodig is voor de afsluiting van de zaken bij de sectie voor herstructurerings en faillissementsen van de Sąd Rejonowy”.
- 7 Uit het rapport betreffende de willekeurige toewijzing van de zaak in het hoofdgeding van 20 november 2024 blijkt dat slechts twee rechters, te weten P.W. en D.G., aan de loting hebben deelgenomen, waarbij de naam van rechter P.W. in deze loting op twee plaatsen was vermeld. Uit het rapport volgt ook dat negen rechters van deze loting waren uitgesloten.
- 8 Op 25 november 2024 heeft rechter P.W. op grond van artikel 22a, lid 5, u.s.p. bij de KRS bezwaar aangetekend tegen de op 19 november 2024 ontvangen taakverdeling voor zover hij daarmee werd verplicht om zaken bij de 2e afdeling voor strafzaken van de Sąd Rejonowy te behandelen. Hoewel rechter P.W. op grond van de bepalingen van artikel 22a, lid 6, u.s.p., totdat de KRS een besluit op zijn bezwaar heeft genomen, alleen verplicht was om „de bestaande verantwoordelijkheden” uit te voeren, werden aan hem toch nog steeds zaken bij de 2e afdeling voor strafzaken toegewezen.
- 9 Bij besluit van 24 januari 2025 (hierna: „besluit van de KRS van 24 januari 2025”) heeft de KRS het bezwaar van rechter P.W. toegewezen.

- 10 Bij brief van 4 februari 2025 heeft de president van de Sąd Rejonowy aan de voorzitters van de 2e en 10e afdeling voor strafzaken medegedeeld dat het besluit van de KRS van 24 januari 2025 niet zal worden uitgevoerd. In zijn brief heeft hij erop gewezen dat de taakverdelingen van rechter P.W. vanaf augustus 2024 werden vastgesteld en definitief waren goedgekeurd bij besluit van het college van de Sąd Okręgowy w Rzeszowie van 20 december 2024.
- 11 Op 5 februari 2025 heeft rechter P.W. de president van de Sąd Rejonowy verzocht om onmiddellijke betekening van de vastgestelde taakverdeling vanaf 1 september 2024.
- 12 Op 6 februari 2025 heeft rechter P.W. de vastgestelde taakverdeling vanaf 1 september 2024 van de president van de Sąd Rejonowy ontvangen. De president van de Sąd Rejonowy heeft daarbij vermeld dat de taakverdeling op 23 augustus 2024 via het EZD-systeem naar de sectie voor herstructureringen en faillissementen van de Sąd Rejonowy w Rzeszowie was verstuurd.
- 13 Rechter P.W. heeft op 5 februari 2025 bezwaar tegen die taakverdeling aangetekend, en zijn bezwaarschrift op 6 en 13 februari 2025 aangevuld.
- 14 Ondanks brieven van rechter P.W. aan de president van de Sąd Rejonowy, de president van de Sąd Okręgowy w Rzeszowie, het college van de Sąd Okręgowy w Rzeszowie en de president van de Sąd Apelacyjny w Rzeszowie (rechter in tweede aanleg Rzeszów, Polen), geeft het bestuur van de Sąd Okręgowy nog steeds geen gehoor aan het besluit van de KRS van 24 januari 2025. In de brief van 17 februari 2025 heeft de president van de Sąd Okręgowy w Rzeszowie zich op het standpunt gesteld dat het besluit van de KRS van 24 januari 2025 niet is genomen door een in overeenstemming met de Poolse grondwet samengestelde KRS.
- 15 In de brief van 7 april 2025 heeft de president van de Sąd Apelacyjny w Rzeszowie aan rechter P.W. medegedeeld dat aangezien hij stelt dat de vicepresident van de Sąd Rejonowy door het niet uitvoeren van het besluit van de KRS van 24 januari 2025 de bepalingen van artikel 79 en artikel 22a, lid 6, u.s.p. heeft geschonden, „deze kwestie verder dient te worden onderzocht [...]”, en de uitlegging van artikel 22a, lid 6, u.s.p. betwist volgens welke de rechter „de bestaande verantwoordelijkheden” diende uit te voeren totdat de KRS op zijn bezwaar tegen de wijziging van de taakverdeling heeft beslist.
- 16 Bij beslissing van 15 april 2025 in de procedure in het hoofdgeding heeft de Sąd Rejonowy, in de samenstelling bestaande uit de alleensprekende rechter P.W., de minister van Justitie – als orgaan voor extern administratief toezicht op de werking van de administratie van de Sąd Rejonowy – in kennis gesteld van de in de loop van de procedure vastgestelde tekortkomingen in de werking van de Sąd Rejonowy, en de minister verplicht om informatie te verschaffen betreffende de maatregelen die zijn genomen om de vermelde tekortkomingen in de toekomst te

voorkomen. De voornoemde beslissing heeft tot nu toe niet het beoogde resultaat gehad.

- 17 Bij beslissing van 5 augustus 2025 (hierna: „beslissing van 5 augustus 2025”) heeft de Sąd Rejonowy, in de samenstelling bestaande uit de alleensprekende rechter M.J., het verzoek van de raadsman van de verdachte in de zaak in het hoofdgeding waarbij om wraking van rechter P.W. in die zaak werd verzocht, afgewezen.
- 18 Op 1 september 2025 heeft de Sąd Rejonowy, in de samenstelling bestaande uit de alleensprekende rechter P.W., in de zaak in het hoofdgeding beslist tot schorsing van de procedure in het hoofdgeding totdat het Hof van Justitie de in de beslissing vervatte prejudiciële vragen heeft beantwoord.

Motivering van de prejudiciële verwijzing

- 19 De verwijzende rechter, dat is de Sąd Rejonowy in de samenstelling bestaande uit de alleensprekende rechter P.W., wijst erop dat hij conform de rechtspraak van het Hof verplicht is om na te gaan of hij, gelet op de samenstelling van de rechtsprekende formatie, een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht is, wanneer er op dit punt ernstige twijfel rijst (zie arrest Simpson en HG, punt 57). Volgens de verwijzende rechter is het antwoord van het Hof op de hierbij gestelde prejudiciële vragen noodzakelijk om vast te stellen of hij een „onafhankelijk” gerecht is, dat wil zeggen een gerecht dat daadwerkelijke rechtsbescherming waarborgt, en of hij een „vooraf bij wet ingesteld” gerecht is, dat wil zeggen een rechtmatig samengesteld gerecht dat bevoegd is om een uitspraak in de zaak in het hoofdgeding te doen.
- 20 In de eerste plaats herinnert de verwijzende rechter eraan dat – zoals het Hof heeft geoordeeld – artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU het bestaan van een gerecht vereist „dat vooraf bij wet is ingesteld”, gelet op het onlosmakelijke verband tussen de toegang tot een dergelijk gerecht en de waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van rechters (zie in die zin arrest Hann-Invest, punt 55 en aldaar aangehaalde rechtspraak en arrest S., punt 63 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Het – ook in artikel 47, tweede alinea, van het Handvest opgenomen – begrip „gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld” is met name een afspiegeling van het beginsel van de rechtsstaat en heeft niet alleen betrekking op de rechtsgrondslag voor het bestaan van dat gerecht zelf, maar ook op de samenstelling van de rechtsprekende formatie in elke zaak en op alle overige nationaalrechtelijke bepalingen waarvan de niet-inachtneming meebrengt dat de deelname van een of meerdere rechters aan de behandeling van de zaak onrechtmatig is. Dit begrip omvat dus de regels voor de toewijzing en de hertoewijzing van zaken (zie in die zin arrest D.K., punten 73-74 en aldaar aangehaalde rechtspraak).
- 21 De verwijzende rechter wijst er echter op dat bij de Sąd Rejonowy de volgende bepalingen van nationaal recht zijn geschonden: artikel 22a, lid 1, u.s.p. – door de

toewijzing van rechter P.W. aan de 2e afdeling voor strafzaken, zonder daarbij rekening te houden met zijn huidige specialisatie; artikel 22a, leden 4a en 4b, u.s.p. – door rechter P.W., zonder zijn instemming en zonder gronden voor een dergelijke overplaatsing zonder zijn instemming, naar de 2e afdeling voor strafzaken over te plaatsen; artikel 22a, lid 5, u.s.p. – doordat de gewijzigde taakverdeling niet onmiddellijk aan rechter P.W. is betekend, als gevolg waarvan de rechter werd verplicht om zaken bij de 2e afdeling voor strafzaken te behandelen nog voordat de zevendaagse termijn voor het aantekenen van bezwaar bij de KRS is aangevangen; artikel 22a, lid 5, u.s.p. – doordat de gewijzigde taakverdeling per 1 september 2024 pas op 6 februari 2025 aan rechter P.W. is betekend, dat wil zeggen nadat aan hem op 19 november 2024 al de volgende taakverdeling was betekend waarin zijn taken als rechter per 6 november 2024 waren vermeld, alsmede nadat hij op 25 november 2024 bezwaar tegen die taakverdeling bij de KRS had aangetekend en nadat dat bezwaar bij besluit van de KRS van 24 januari 2025 was toegewezen; artikel 22a, lid 6, u.s.p. – door rechter P.W. te verplichten zaken bij de 2e afdeling voor strafzaken te behandelen nadat hij bezwaar tegen de wijziging van de taakverdeling bij de KRS had aangetekend, ondanks dat hij – totdat de KRS op zijn bezwaar heeft beslist – de bestaande verantwoordelijkheden had moeten uitvoeren; § 66 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties – doordat de zaken van gerechtsassessor M.J. zijn herverdeeld zonder rekening te houden met de algemene regels voor herverdeling van zaken, waarbij de niet van toepassing zijnde bepalingen van § 67 van dat reglement zijn toegepast; § 67, lid 1, punt 2, van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties – doordat de voorzitter van de 2e afdeling voor strafzaken heeft verzuimd om aan rechter P.W. het besluit te overhandigen waarbij een aantal zaken aan hem waren toegewezen rekening houdend met het gemiddelde aantal zaken bij de 2e afdeling voor strafzaken en met de werklast die nodig was voor de afsluiting van de zijn zaken bij de 5e afdeling voor handelszaken.

- 22 De verwijzende rechter wijst er tevens op dat het niet toegestaan was om de zaken van gerechtsassessor M.J. te herverdelen overeenkomstig de door de vicepresident van de Sąd Rejonowy aangehaalde bepalingen van § 67, lid 1, punt 2, van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties, aangezien deze bepalingen niet bij herverdeling van zaken kunnen worden toegepast maar uitsluitend bij toewijzing van zaken in geval een nieuwe rechter aan een afdeling wordt toegewezen. Bovendien kan § 67, lid 1, punt 2, alleen worden toegepast door de voorzitter van de afdeling waaraan de rechter is toegewezen, en dus was de voorzitter van de 2e afdeling voor strafzaken verplicht om het besluit waarbij de zaken bij die afdeling aan rechter P.W. waren toegewezen, te overhandigen. Deze verplichting kon noch door de (vice)president van de Sąd Rejonowy, noch door de voorzitter van de 10e afdeling voor strafzaken worden vervuld. De besluiten terzake schonden ook de bepalingen van § 63 en § 66 van het reglement inzake de organisatie van de gewone rechterlijke instanties, die betrekking hebben op herverdeling van zaken onder rechters conform de algemene regels.

- 23 Volgens de verwijzende rechter is ook de beslissing van de Sąd Rejonowy van 5 augustus 2025 onjuist en in strijd met het nationaal recht. Bij de Sąd Rejonowy zijn namelijk geen twijfels gerezen met betrekking tot het feit dat de zaak in kwestie in strijd met het besluit van de KRS van 24 januari 2025 en met de geldende wetsbepalingen aan rechter P.W. was toegewezen, en dus had de Sąd Rejonowy logischerwijze moeten oordelen dat in de zaak het risico bestaat dat de rechtsprekende formatie onregelmatig is samengesteld en dat het daarom gerechtvaardigd is om rechter P.W. te wraken.
- 24 De bovengenoemde omstandigheid is ook in strijd met de overweging van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) uit de beslissing van 28 september 2022, zaak V KK 485/21, waarin de Sąd Najwyższy heeft geoordeeld dat „[...] wanneer een partij [...] in haar zaak verzoekt om wraking van een rechter van de Sąd Najwyższy die tot rechter bij de Sąd Najwyższy is benoemd op voordracht van de KRS die was samengesteld conform de wet van 8 december 2018, omdat zij terecht stelt [...] dat er risico's bestaan aangezien het zeer waarschijnlijk is dat later wordt geoordeeld dat er in haar zaak sprake was van een vernietigingsgrond vanwege de onregelmatige samenstelling van de rechtsprekende formatie, haar verzoek dient te worden ingewilligd.” In de motivering van de voornoemde beslissing heeft de Sąd Najwyższy erop gewezen al meerdere keren te hebben geoordeeld dat „indien het risico bestaat dat de rechtsprekende formatie onregelmatig is samengesteld, het gerechtvaardigd is om een rechter te wraken”.
- 25 De verwijzende rechter wijst er bovendien op dat de Sąd Najwyższy in de beslissing van 28 september 2022 heeft bevestigd dat met betrekking tot de rechters van de Sąd Najwyższy dient te worden verondersteld dat elke rechter van de Sąd Najwyższy die is benoemd in het kader van een na 17 januari 2018 gehouden benoemingsprocedure bij de KRS, niet voldoet aan de minimumnorm van onpartijdigheid, en dat elke rechtsprekende formatie waar deze rechter deel van uitmaakt, in de zin van artikel 439, lid 1, punt 2, k.p.k. onregelmatig is samengesteld.
- 26 De beslissing van 5 augustus 2025 is gegeven door de Sąd Rejonowy in de samenstelling bestaande uit de alleensprekende rechter M.J., dat wil zeggen een rechter die is benoemd in het kader van een na 17 januari 2018 gehouden benoemingsprocedure bij de KRS. De verwijzende rechter betwijfelt daarom of de rechtsprekende formatie die de beslissing van 5 augustus 2025 heeft gegeven, regelmatig is samengesteld. In punt 2 van de beslissing van 23 januari 2020 heeft de Sąd Najwyższy namelijk geoordeeld dat „van onregelmatige samenstelling van de rechtsprekende formatie in de zin van artikel 439, lid 1, punt 2, k.p.k. [...] ook sprake is wanneer daarin een rechter zitting heeft die tot rechter bij een gewone rechterlijke instantie is benoemd [...] op voordracht van de KRS die was samengesteld conform de wet van 8 december 2017, indien de gebrekkigheid van de benoemingsprocedure er – in specifieke omstandigheden – toe leidt dat niet wordt voldaan aan de normen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid in de zin

van artikel 45, lid 1, van de Poolse grondwet, artikel 47 van het Handvest en artikel 6, lid 1, EVRM.

- 27 Aangezien de procedure van benoeming van rechter M.J. als gebrekkig kan worden beschouwd en rechter M.J. in de beslissing van 5 augustus 2025 de rechtskracht van het besluit van de KRS van 24 januari 2025 en de geldende bepaling van artikel 22a, lid 6, u.s.p. niet heeft betwist, kunnen er twijfels rijzen of de beslissing voldoet aan de normen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid in de zin van artikel 45, lid 1, van de Poolse grondwet, artikel 47 van het Handvest en artikel 6, lid 1, EVRM”.
- 28 De verwijzende rechter voegt eraan toe dat deze twijfels des te meer gegrond kunnen zijn omdat rechter M.J. de beslissing van 5 augustus 2025 enerzijds heeft gegeven als rechter die strafzaken bij de Sąd Rejonowy behandelt, en anderzijds als rechter die onder de leiding staat van de president van de Sąd Rejonowy, dat wil zeggen van een persoon die het besluit van de KRS van 24 januari 2025 en de bepaling van artikel 22a, lid 6, u.s.p. niet respecteert. In een dergelijke situatie kan niet worden uitgesloten dat de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van rechter M.J. bij het geven van de voornoemde beslissing konden zijn beïnvloed – zowel door het besef dat indien rechter P.W. in de zaak in kwestie zou worden gewraakt, de zaak aan een van de andere strafrechters van de Sąd Rejonowy (dus wellicht rechter M.J. zelf) zou worden toegewezen, als door mogelijke angst voor een negatieve beoordeling van een dergelijke beslissing door de leidinggevende van rechter M.J.
- 29 Tot slot wijst de verwijzende rechter erop dat de besluiten van het bestuur van de Sąd Rejonowy van lagere rang zijn dan besluiten van de KRS en wetsebepalingen. Ongeacht de inhoud van de besluiten van het bestuur van de Sąd Rejonowy is iedereen (dus ook openbare aanklagers en gerechtelijke instanties) gebonden aan besluiten van de KRS en geldende wetsebepalingen, en niet aan de betreffende besluiten van het bestuur.
- 30 In het licht van de voornoemde omstandigheden betwijfelt de verwijzende rechter of hij een „vooraf bij wet ingesteld gerecht” is. De verwijzende rechter is van oordeel dat hij niet bevoegd is om de zaak in het hoofdgeding te behandelen, met dien verstande dat het ontbreken van zijn bevoegdheid niet alleen volgt uit de bepaling van artikel 22a, lid 6, u.s.p. en het besluit van de KRS van 24 januari 2025, maar ook uit de juridische en feitelijke gebreken tijdens de willekeurige toewijzing van de zaak. De zaak kan alleen worden voortgezet wanneer deze tekortkomingen zijn verholpen en een bevoegde rechter (andere dan P.W.) rechtmatig aan de zaak wordt toegewezen. In de Poolse rechtsleer heerst het standpunt dat „de voorwaarde van artikel 6, lid 1, EVRM, dat gerechten ‚bij wet ingesteld’ moeten zijn, niet alleen betrekking heeft op de oprichting van rechterlijke instanties en de vaststelling van hun bevoegdheid, maar ook op de regels voor de samenstelling van de rechtsprekende formaties in specifieke zaken. Op grond van het verdrag zou het ontoelaatbaar zijn om rechtsprekende formaties op een arbitraire (discretionaire) wijze samen te stellen, en in het nationaal recht

moet vooraf zijn bepaald hoe zaken aan individuele rechters of rechtsprekende formaties worden toegewezen” (A. Łazarska).

- 31 In de tweede plaats wijst de verwijzende rechter erop dat rechter P.W. niet de mogelijkheid heeft gehad om bezwaar tegen het besluit betreffende zijn overplaatsing aan te tekenen bij de KRS die was samengesteld conform de wet van 8 december 2017, noch bij een onpartijdig en onafhankelijk gerecht in een procedure die aan de vereisten van artikel 47 van het Handvest voldoet. De president van de Sąd Rejonowy heeft rechter P.W. evenmin geïnstrueerd over de in artikel 22a, lid 5, u.s.p. vervatte mogelijkheid om bij de KRS bezwaar aan te tekenen tegen het besluit waarbij hij naar een andere afdeling was overgeplaatst. Rechter P.W. heeft weliswaar bezwaar bij de KRS aangetekend tegen de later aan hem betekende taakverdeling, maar het nationaal recht bood hem geen mogelijkheid om het bezwaar in kwestie aan te tekenen bij een onpartijdig en onafhankelijk gerecht in een procedure die aan de vereisten van artikel 47 van het Handvest voldoet.
- 32 Volgens de verwijzende rechter vloeit het recht van de rechter om bezwaar aan te tekenen tegen de overplaatsing naar een andere afdeling of de wijziging van de taakverdeling echter niet alleen uit het nationaal recht van Polen, maar ook uit het Unierecht. In arrest W.Ż. heeft het Hof geoordeeld dat overplaatsing van een rechter naar een andere afdeling van de rechterlijke instantie een extern drukmiddel kan vormen, de beginselen van onafzetbaarheid en onafhankelijkheid van rechters kan schenden, een middel kan zijn om toezicht op de inhoud van rechterlijke beslissingen uit te oefenen, aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het leven en de loopbaan van de rechter en dus gevolgen kan meebrengen die vergelijkbaar zijn met die van een tuchtmaatregel (arrest W.Ż., punten 113-115). Onder verwijzing naar onder andere de rechtspraak van het EHRM heeft het Hof bovendien benadrukt dat er instrumenten – dat wil zeggen procedurele waarborgen – moeten bestaan ter bescherming van rechters tegen arbitrale overplaatsingen naar andere afdelingen (bijvoorbeeld door alleen overplaatsingen toe te staan om gegronde redenen die in het bijzonder verband houden met de verdeling van de beschikbare middelen), en dat dergelijke besluiten bij een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht moeten kunnen worden betwist (zie arrest W.Ż., punt 116).
- 33 De verwijzende rechter wijst er in dit verband ook op dat rechter P.W. voor de overplaatsing van de 5e afdeling voor handelszaken naar de 2e afdeling voor strafzaken gespecialiseerd was in handelszaken, en niet in strafzaken. Volgens hem vormt onrechtmatige, arbitrale toewijzing van rechters aan specifieke zaken een gevaar voor de onafhankelijkheid van rechters, waarbij het risico ontstaat dat het recht van een partij op toegang tot de rechter en op een eerlijk proces wordt geschonden. Volgens de Poolse rechtsleer kan een rechter – met het oog op het recht van de partijen op toegang tot de rechter en op een eerlijk proces – alleen naar een andere afdeling worden overgeplaatst indien hij over inhoudelijke kennis beschikt van de bij die afdeling behandelde zaken, die met relevante beroeps- en werkervaring is bevestigd.

- 34 De verwijzende rechter beroept zich op de verplichting van de lidstaten om te verzekeren dat de instanties die als „rechterlijke instantie” in de zin van het Unierecht zijn aangesteld, voldoen aan de vereisten van daadwerkelijke rechtsbescherming, waaronder dat van onafhankelijkheid, zijnde een vereiste dat essentieel is voor het recht op een doeltreffende rechtsbescherming en het fundamentele recht op een eerlijk proces, die van cruciaal belang zijn omdat zij waarborgen vormen voor de bescherming van alle rechten die particulieren aan het Unierecht ontleen en voor het behoud van de gemeenschappelijke waarden van de lidstaten zoals bepaald in artikel 2 VEU, in het bijzonder de waarde van eerbied voor de rechtsstaat.
- 35 Overeenkomstig de rechtspraak van het Hof houdt het bedoelde vereiste van onafhankelijkheid onder andere in dat de betrokken instantie haar taken volledig autonoom uitoefent, zonder enig hiërarchisch verband en zonder van waar dan ook bevelen of instructies te ontvangen, en aldus beschermd is tegen inmenging of druk van buitenaf die de onafhankelijkheid van de oordeelsvorming van haar leden in gevaar zou kunnen brengen en van invloed zou kunnen zijn op hun beslissingen (zie in die zin arrest Hann-Invest, punt 50 en aldaar aangehaalde rechtspraak; arrest D.K., punt 67).
- 36 Volgens de verwijzende rechter schendt de omstandigheid dat rechter P.W. naar de 2e afdeling voor strafzaken van de Sąd Rejonowy is overgeplaatst en aan strafzaken bij die afdeling is toegewezen, de beginselen van onafzetbaarheid en onafhankelijkheid van rechters. De toewijzing van rechter P.W. aan de zaak in het hoofdgeding en andere zaken bij de 2e afdeling voor strafzaken is bovendien niet een louter technische aangelegenheid die bij de administratie van de rechterlijke instantie berust, maar houdt verband met de uitoefening van het grondwettelijke recht op een bij wet ingesteld gerecht. De Sąd Apelacyjny w Krakowie (rechter in tweede aanleg Kraków, Polen) heeft namelijk in het arrest van 19 april 2023, zaak I ACa 518/21, geoordeeld dat het onderzoek of de rechtsprekende formatie regelmatig is samengesteld, ook een grondwettelijk aspect heeft, dat wil zeggen dat er moet worden onderzocht of de rechtsprekende formatie – doordat aan de constitutionele vereisten betreffende het samenstellen van rechtsprekende formaties is voldaan – als een onafhankelijk en onpartijdig gerecht kan worden beschouwd. In de beslissing van 8 september 2021 in de zaak II DOW 7/21 heeft de Sąd Najwyższy verklaard dat de rechtsprekende formatie in die zaak onregelmatig was vastgesteld, en ondubbelzinnig geoordeeld dat „[e]lke wijziging in de samenstelling van een rechtsprekende formatie die niet uit de wet voortvloeit, en in het bijzonder het gevolg is van arbitraire administratieve beslissingen, het beginsel van onafzetbaarheid schendt dat een inherente waarborg is van onafhankelijkheid van rechters. Voor de waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid zijn regels nodig, met name met betrekking tot de samenstelling van de instantie en de benoeming, de ambtstermijn en de gronden voor wraking en afzetting van haar leden, teneinde bij rechtsonderhorigen elke redelijke twijfel weg te nemen wat betreft de invloed van externe factoren op deze instantie en haar neutraliteit ten opzichte van de in het geding zijnde belangen”.

- 37 De verwijzende rechter wijst erop dat het Hof eerder al heeft geoordeeld dat „artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, [...] zich niet verzet tegen maatregelen van de president van een nationale rechterlijke instantie waarbij aan een bepaalde kamer van die rechterlijke instantie toegewezen rechters worden aangewezen om tijdelijk zitting te nemen in een andere kamer van die rechterlijke instantie, [...], ook al hebben die rechters niet ingestemd met die aanwijzing, beschikken zij niet over enige voorziening om die aanwijzing in rechte aan te vechten, [...] en worden zij daardoor genoodzaakt zich bezig te houden met zaken die buiten hun specialisatiegebied vallen, en is die president bij die rechterlijke instantie benoemd in omstandigheden die onverenigbaar zijn met de vereisten van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, voor zover dergelijke maatregelen zijn gebaseerd op gegronde redenen die met name verband houden met een goede rechtsbedeling, worden genomen op basis van de nationale regels die op de betrokken rechterlijke instantie van toepassing zijn, tijdelijk zijn alsook beperkt in de tijd, niet afdoen aan de toewijzing van de betrokken rechters aan hun eigen kamer en niet leiden tot demotie van die rechters of tot gevolg hebben dat zaken waarmee die rechters zijn belast, aan hen worden onttrokken” (arrest Daka, punt 160).
- 38 Volgens de verwijzende rechter is aan de bovengenoemde voorwaarden echter niet voldaan omdat de overplaatsing van rechter P.W. van de 5e afdeling voor handelszaken naar de 2e afdeling voor strafzaken niet op gegronde redenen was gebaseerd en onder kennelijke schending van de bepalingen van nationaal recht heeft plaatsgevonden. De overplaatsing is bovendien niet tijdelijk van aard (in het besluit is niet vermeld voor welke periode rechter P.W. naar de 2e afdeling voor strafzaken is overgeplaatst), doet af aan de toewijzing van rechter P.W. aan de 5e afdeling voor handelszaken en heeft tot demotie van rechter P.W. geleid doordat hem de mogelijkheid is ontnomen om zaken te behandelen waarin hij gespecialiseerd is, en hij verplicht wordt om zaken te behandelen waarin hij niet gespecialiseerd is.
- 39 De verwijzende rechter wijst er tot slot op dat het bestuur van de Sąd Rejonowy het besluit van de KRS van 24 januari 2025, waarbij het door rechter P.W. aangetekende bezwaar tegen de taakverdeling is toegewezen, nog steeds naast zich neerlegt en in strijd met artikel 22a, lid 6, u.s.p. strafzaken aan rechter P.W. blijft toewijzen, hetgeen het risico met zich meebrengt dat de door deze rechter bij de 2e afdeling voor strafzaken gegeven uitspraken later vanwege de onregelmatige samenstelling van de rechtsprekende formatie worden betwist en, bijgevolg, door hogere rechters worden vernietigd.
- 40 De verwijzende rechter onderschrijft de opvatting van de Sąd Najwyższy, die in de beslissing van 27 oktober 2022, zaak II CSKP 92/22, onder meer heeft geoordeeld dat wanneer een rechter bewust deelneemt aan de beslissing van een rechtsprekende formatie die niet voldoet aan het vereiste van een onafhankelijk, onpartijdig en vooraf bij wet ingesteld gerecht, dit een schending vormt van de belangen van de partijen en het recht op behoorlijke rechtsbedeling, aangezien een

aldus tot stand gekomen uitspraak later kan worden betwist [...]. Bovendien moet erop worden gewezen dat – indien een partij tegen een aldus tot stand gekomen uitspraak in beroep gaat – het EHRM kan oordelen dat Polen de waarborgen van artikel 6 EVRM heeft geschonden, als gevolg waarvan de Poolse Staat kan worden geconfronteerd met immateriële en materiële gevolgen van het arrest van het EHRM, waaronder de verplichting tot betaling van een schadevergoeding of smartengeld.